

Viitorul PI: blockchain vs. contrafacere

schönherr

Contrafacerea este un fenomen din ce în ce mai răspândit în cadrul UE, în detrimentul atât al cetățenilor sai, cât și al titularilor de drepturi de proprietate intelectuală. Pentru a pune acest lucru în perspectiva, bunurile contrafăcute și piratate în statele membre au o valoare estimată de aproximativ 119 miliarde EUR, reprezentând aproape 5,8% din toate importurile.

Deși există instrumente juridice pentru protejarea drepturilor de proprietate intelectuală („DPI”), contrafacerea a devenit tot mai creativă și necesită abordări noi.

Impactul economic și nu numai

O analiză granulară a datelor ne arată că industria confecțiilor a suferit o pierdere anuală a vânzărilor de aproximativ 12 miliarde EUR (i.e. 5,2% din cifra de afaceri totală a sectorului), urmată de industria produselor cosmetice cu 3 miliarde EUR și de industria jucăriilor cu 1 miliard EUR. Astfel, doar în aceste trei sectoare de piață există pierderi totale cumulate de aproximativ 16 miliarde EUR și 200.000 de locuri de muncă, conform raportului „Impactul economic al contrafăcării în sectoarele confecțiilor, produselor cosmetice și jucăriilor în UE”, publicat în ianuarie 2024 de Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO).

Acestea fiind spuse, atunci când sunt întrebați despre contrafacere, oamenii presupun adesea că aceasta afectează doar articolele de îmbrăcăminte sau cosmeticele. În realitate, fenomenul este mult mai răspândit, extinzându-se la produse alimentare și băuturi, ceea ce se traduce prin pierderi de venituri de aproximativ 2,28 miliarde EUR și aproape 5.700 de locuri de muncă, după cum se menționează în fișa informativă a EUIPO în cadrul campaniei „Ce avem pe masă?”.

În plus, datorită standardelor de producție discutabile, această practică nu afectează doar economia, ci și sănătatea consumatorilor. Având în vedere aspectul ilicit al contrafăcării, este adesea dificil să fie trase la răspundere persoanele responsabile.

Astfel, ne punem întrebarea: ce facem acum?

Privind din trecut spre Web 3.0

Pe măsura ce contrafacătorii devin mai creativi și găsesc noi modalități de a deriva măsurile de protecție existente, titularii DPI trebuie să se adapteze la ritmul tot mai accelerat al inovării. Măsurile tradiționale de combatere a contrafăcării devin din ce în ce mai vulnerabile la copiere și manipulare. În acest sens, cele mai frecvente exemple

inclusiv poziționarea etichetelor în locuri specifice, holograme, coduri de bare și etichete RFID.

Una dintre cele mai recente abordări este implementarea tehnologiei blockchain pentru a ține evidența lanțului de producție și distribuție. Deși acest articol nu își propune să exploreze toate subtilitățile tehnologiei blockchain, vom oferi o scurtă prezentare generală pentru context.

În esență sa, blockchain este un registru distribuit care înregistrează tranzacțiile într-un mod sigur, imuabil și transparent. Datorită naturii sale descentralizate, nu există niciun organ central sau de conducere, ci fiecare deținător are la îndemână o copie exactă a registrului.

În ciuda naturii sale de „buzzword” și a aurei sale oarecum intimidante, acesta poate fi privit pur și simplu ca o listă de tranzacții, aranjate în ordinea procesării după ce au fost validate de așa-numiții „mineri” sau „miners”. Procesul de validare are loc prin utilizarea capacității de calcul pentru a rezolva probleme criptografice.

Odată ce un bloc a fost adăugat la această listă, el nu poate fi schimbat, mutat sau modificat. Aceasta este ceea ce îl face un instrument atât de puternic în combaterea contrafacerii și protejarea drepturilor de proprietate intelectuală.

Fiecarui produs i se poate atribui o identitate digitală unică (de exemplu, prin coduri QR, RFID sau etichete criptate) care este înregistrată în blockchain, care nu poate fi modificată, după cum am menționat anterior. Prin urmare, deținătorii pot verifica autenticitatea în fiecare etapă a lanțului de aprovizionare - de la producător la distribuitor și la client. Aceasta înseamnă că oferă nu numai o autentificare ușoară a produselor, ci și o trasabilitate sigură prin urmărirea de la un capăt la altul sau „end-to-end”.

În plus, deoarece este descentralizat, oricare dintre deținători poate vizualiza lanțul de aprovizionare cu anonimizarea sa aferentă, fără a fi nevoie să se bazeze pe un singur organism principal sau autoritate.

Dat fiind potențialul sau semnificativ, EUIPO a fost element cheie în promovarea adoptării blockchain ca mijloc de combatere a contrafacerii. Astfel, a dezvoltat „AUTHENTICview”, o platformă descentralizată menită să sprijine autoritățile în protejarea DPI și să simplifice autentificarea produselor, prin integrarea de NFT, a pașapoartelor digitale pentru produse și a colaborării directe cu autoritățile vamale.

Trebuie menționat faptul că unii deținători de DPI au luat în considerare utilizarea tehnologiei blockchain în corelație cu Inteligența Artificială pentru a crește eficiența detectării și a reduce riscurile. Ca urmare, unii titulari iau în considerare dezvoltarea propriilor modele lingvistice mici sau „Small Language Models”, concepute în scopuri foarte specifice, antrenate pe seturi de date obținute prin [contracte de licență directă](#).

Va fi blocat lanțul?

Deși se pare că tehnologia blockchain poate face lumină în această situație, trebuie luate în considerare anumite implicații juridice și de autorizare.

În acest sens, transparența blockchain trebuie să fie pusă în balanță cu respectarea GDPR ori de câte ori sunt implicate date cu caracter personal. În plus, utilizarea „contractelor inteligente” sau „smart contracts” necesită un cadru contractual clar pentru a putea fi eficace, având în vedere mecanismele automate inerente de acordare a licențelor și de plată.

Acest lucru ar putea conduce la posibile implicații privind reziliența operațională digitală, astfel cum se prevede în Regulamentul (UE) 2022/2554. Or, toate aceste aspecte ar trebui analizate cu atenție în prealabil.

Nu în ultimul rând, trebuie evaluat impactul unei astfel de tehnologii asupra mediului, având în vedere că aceasta

poate necesita cantități considerabile de energie electrica pentru a valida fiecare bloc prin intermediul minerilor, în funcție de mecanismul aferent și de echipamentul utilizat în procesare.

Calea cunoscuta

Până la adoptarea pe scara larga a tehnologiei blockchain, majoritatea titularilor de DPI vor continua sa se bazeze pe elemente convenționale pentru asigurarea protejării drepturilor. Siguranța oferita de existența unui portofoliu de marci și [modele industriale](#) poate reprezenta piatra de temelie și o cale de urmat. Cel puțin pentru moment.

Un lucru este sigur: indiferent de abordare, obiectivul comun este de a menține piața echitabila, transparenta și, cel mai important, sigura pentru toți cei implicați.

Articol scris de: Tiberiu Protopopescu (senior attorney at law), avocat specializat în proprietate intelectuala în cadrul Schoenherr și Asociații SCA